הלכה · משנה תורה · מפרשים · קובץ על היד החזקה · ספר אהבה

קובץ על היד החזקה על משנה תורה, הלכות קריאת שמע

רבי נחום טרייביטש

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קובץ על היד החזקה על משנה תורה, הלכות קריאת שמע

רבי נחום טרייביטש

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קובץ-על-היד-החזקה-על-משנה-תורה-הלכות-קריאת-שמע/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה 38-202611162349v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ג 7
הלכה ד 8
הלכה ז 8
הלכה ח 9
הלכה ט 9
הלכה יא 10
הלכה יג 10
פרק ב 11
הלכה א 11
הלכה ב 11
הלכה ג 12
הלכה ד 12
הלכה ו 12
הלכה ח 12
הלכה יא 12
פרק ג 13
הלכה ה 13
הלכה ז 13
הלכה ח 14
הלכה י 14
הלכה יב 14
הלכה יד 14
הלכה יח 15
פרק ד 15
הלכה א 15
הלכה ג 16
הלכה ח 16

פרק א

הלכה א

פעמים בכל כו'. בגמרא דף כ"א פליגי אי ק"ש מן התורה או מדרבנן ובמס' סוטה דף ל"ב ע"ב בתוספות ד"ה ורבי האריכו הלכה כמאן ובש"ע סימן ס"ז הכריע הלכה דק"ש מן התורה שכן הוא משמעות רבינו פה והרי"ף והרא"ש דהכי משמע רהיטת הסוגיא בהרבה מקומות. ורבינו יונה בפירקין כתב אפילו למ"ד ק"ש דרבנן עכ"פ מחוייב לקרות איזה דבר מן התורה וחייב לקרותה דוקא בזמן שכיבה וקימה ולפ"ז נדחים כל הראיות. ועיין בשו"ת שא"ר סימן א' שכ' דע"כ מוכח דקיי"ל כמ"ד ק"ש מה"ת מהא דתנן פ"ק דשבת מ"ב מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה ומוקי לה בגמרא שם דף י"א בחברים העוסקים בתורה וק' מ"ש ק"ש מתפלה והא שם בעוסקים בתורה מיירי ואזדא לה סברת ר"י וא"כ הא ק"ש ג"כ דרבנן כמו תפלה ע"ש שדחק ליישב אע"ג דק"ש דרבנן מ"מ כיון דקבלת מלכות שמים היא מפסיקין ע"ש וכבר כתבתי בחיבורי שלום ירושלי' דנעלם ממנו לפי שעתו סוגיית הירושלמי בשבת דפתר לה למ"ד ק"ש דרבנן בתרין פתרי אמר ר' בא ק"ש זמנה קבוע תפלה אין זמנה קבוע ועוד ק"ש מגו דאינון צבחר פירוש דבר מועט הוא מש"ה מפסיקין עיין שם בפי' הרע"ב שם הארכתי. ולענ"ד נראה דמשמע בירושלמי ר"פ דקיי"ל כמ"ד ק"ש מן התורה דגרסינן שם דף א' תני הקורא קודם לכן פי' קודם צ"ה לא יצא ומק' שם וקודם לכן לאו ספק הוא פירוש דהא עכ"פ הוא בה"ש ואמאי לא יצא וקאמר זאת אומרת ספק קרא ק"ש ספק לא קרא חוזר וקורא הרי להדיא דסתמא דתלמודא בירושלמי הוכיח מברייתא דספק קרא ק"ש חוזר וקורא והיינו משום דק"ש מה"ת:

ודע אף דסתמא דתלמודא סובר כמ"ד ק"ש מן התורה מ"מ מוכרח ליישב למ"ד ספק קרא ק"ש אינו חוזר וקורא הך ברייתא והרא"פ כתב שם בתוספותיו דמוקי לה כר"י דאמר בה"ש כהרף עין ולדידיה ודאי דלא יצא דהא קרא ביום. והנה תי' זה נכון למ"ד דבה"ש דר"י הוא כה"ע קודם צ"ה אבל למ"ד בירושלמי שבכל חצי מיל ספק הוא אי השתא הוא בה"ש דר"י או לא א"כ עדיין למ"ד ק"ש דרבנן יצא בקרא קודם לכן וע"כ מ"ד ספק קרא אינו חוזר וקורא לא ס"ל הכי ור"מ דבבלי ג"כ ס"ל כהך מ"ד דהא אמרינן ברפ"ק דף ב' ע"ב דר"מ השיב לר"י מי סברת אנא בה"ש דידך קאמינא אנא בה"ש דר"י קאמינא ואי ס"ד דמספקי' בכל שיעורא דר"נ אי השתא הוא בה"ש דר"י אכתי קשיא והלא כהנים מבע"י הם טובלים:

ובזה אפשר לומר דהא דאקשיה ר"י לר"מ ולא אסיק אדעתא אולי כר"י ס"ל אלא דהיה

סובר דר"י ספוקי מספקא ליה אימתי הוא בה"ש דידי' ולפי מה דמשמע בירושלמי דוקא בה"ש דר"נ מספקא ליה דהויא חצי מיל ובזה אפשר ליישב לשון רש"י שם מ"ש בה"ש דר"י חצי מיל ועיין שם בהגהת הגאון רא"ו ודו"ק:

ולענ"ד נראה דמ"ד דס"ל ספק קרא ק"ש אינו חוזר וקורא ס"ל דאינו קורא בברכות משום דספק דרבנן להקל וא"כ אינו רשאי לברך משום חששא דל"ת את שם כו' משא"כ הפרשיות ודאי דצריך לקרותן דהוי ספק דרבנן באיקבע חיובא ודמי לספק איסור דרבנן באיקבע איסורא דכתב הש"כ ביו"ד סימן ק"י דאזלינן לחומרא גם מדרבנן ומקורו מדברי התוספות במס' פסחים דף ט' ע"א לחד תירוצא וע"ש. והך ברייתא דקתני לה הקורא קודם לצ"ה לא יצא מוקי לה דלא יצא וחייב לקרות מיהת הפרשיות של ק"ש אבל בלא ברכות דאין הברכות מעכבות ומ"ד ספק קרא ק"ש חוזר וקורא פירוש אפילו בברכות משום דס"ל ק"ש מה"ת וחייב לברך ג"כ וכמ"ש הרמב"ם בפ"ב מה' ק"ש. ואפילו את"ל דמ"ד אינו חוזר וקורא קאי אפילו על הפרשיות י"ל משום דאיכא למימר הגם דחיובא ודאי רמי עליו מ"מ ספק זה דקרא ג"כ מיחשב כודאי דחזקה עשה כרגילתו דרגיל הוא בכל יום לקרות ק"ש שחרית וערבית ודמי קצת למ"ש הט"ז בי"ד סי' ס"ט באשה ששכחה אם עשתה הדחה ע"ש. וכ"ז שייך בספק אם קרא או לא אזי אמרינן מסתמא עשה כרגילתו אבל בקרא קודם לצ"ה בבה"ש דספיקא דממילא הוא ואיתחזק חיובא אין ספק מוציא מידי ודאי וחייב לקרות מספיקא בלא ברכות דאינן מעכבות:

שוב ראיתי למופת דורנו הרב הגאון בספר צל"ח דקשיא ליה עליה דמ"ד ספק קרא קריאת שמע אינו חוזר וקורא הא אין ספק קריאה מוציא מידי ודאי חיובו והביא שם לדברי הש"ך בכללי ס"ס כלל כ' והאריך בקושיות והביא ראיה מפאת קושיא זו לחלק בין הפרקים באיסורי דרבנן אי יש לו עיקר מן התורה אז ספיקו לחומרא בחזקת איסור ואי עיקרו דרבנן אז ספיקו להקל גם בחזקת איסור. ולענ"ד אין מכאן ראיה כלל וכמ"ש. ואין להביא ראיה מהא דמקשה תלמודא ביצה דף ג' ע"ב אלא א"א משום גזירה ספיקא דרבנן הוא ולהקל ומאי קושיא דילמא מיירי הא דספיקא באיתחזק איסורא וביותר לפי שיטת המרדכי דסובר דהא דמחמרינן בספיקא דרבנן בדשיל"מ הוא דוקא באיתחזק איסורא וע"כ ביצה שנולדה מיקרי איתחזק איסורא ע"ש מילתא בטעמא דמוקמינן לאם בחזקת שלא הולידה עדיין והבאתי דבריו בריש ביצה בחיבורי ש"י וא"כ ל"ל לשנויי משום דשיל"מ הא בכה"ג לפי הבנת הש"ך בכל איסורא הגם דבר שאין לו מתירין ג"כ מחמרינן בספיקא היכא דיש לו חזקת איסור א"ו דז"א אלא ביש לו עיקר מה"ת אבל בדבר שאין לו עיקר מן התורה לא מחמרינן גם היכא דאיכא חזקת איסור ובדשיל"מ מחמרינן

אפילו היכא דעיקרו דרבנן וא"כ יש ראיה לדברי הצל"ח. דז"א די"ל דמשום דנתערבה באלף כולן אסורות מוקמא לה בטעמא דשיל"מ ובאמת מדברי המרדכי משמע דלא כהש"כ ואין כאן מקומו להאריך בפרט הזה. ועוד נראה להביא ראיה דק"ש מן התורה מהא דאוקי בירושלמי מתניתין דפרק ג' בעל קרי מהרהר בלבו דקאי על הברכות אבל ק"ש עצמה קורא בדיבור משמע דק"ש מן התורה דע"כ לא כתב הרשב"א בחי' להתיר אפילו למ"ד ק"ש משום קבלת מלכות שמים כ"א להרהר אבל לא בדיבור ממש ועיין מ"ש לקמן בס"ד. א"ו נראה דק"ש מן התורה וכמ"ש הרמב"ם, קצת משמע שם ברמב"ם דכל ג' פרשיות הם מן התורה ובפר"ח ריש הלכות ק"ש האריך בזה וא"כ כיון דק"ש מן התורה מש"ה הביא הטור סימן רל"ה הך ברייתא דירושלמי הקורא בה"ש לא יצא ומ"ש הטור שם בשם רב פלטוי ומביא ג"כ בש"ג הקורא ק"ש קודם לצ"ה אם נתכוין לכך לא יצא י"ח ואם לא נתכוין וטעה וכו' צע"ק למה לא פירש בירושלמי גם לשון הברייתא הכי בקורא במתכוין ואף דכתב כן לדידן דקיימ"ל דעבד כמר כו' דילמא גם הברייתא הכי ס"ל ועיין בתוס' ר"פ תפלת השחר:

וכיון דקיימ"ל ק"ש מן התורה א"כ בספק אם קרא חוזר וקורא עם ברכותיה כמ"ש הרמב"ם וכתב הפר"ח בהלכות ק"ש דיש לדקדק בזה ממ"ש הרמב"ם בהלכות מילה פ"ג קטן שנולד כשהוא מהול וכן אדרוגינוס אין מברכין עליהם וכ"כ עוד בפ"ו מהלכות סוכה טומטום ואנדרוגינוס אין מברכין לישב בסוכה מפני שאין מברכין מספק אלמא אפילו במידי דעיקרו מדאורייתא כיון דברכות דרבנן אינו מברך וא"כ קשה טובא איך כתב כאן בק"ש דחוזר וקורא הברכות ג"כ וכתב החילוק האמתי בזה כמ"ש בכנה"ג שלא כתב הרמב"ם ז"ל גבי סוכה ומילה אלא מפני שנולד הספק בגוף המצוה אי מיחייב או לא כגון כוי וטומטום ואדרוגינוס שנולד הספק בעיקר החיוב אבל היכא דאיכא חיוב ברור כמו הכא גבי ק"ש וכן בספק נטל לולב וכיוצא דאתיליד ספיקא בתר דאיכא חיובא חייב לברך ברכה הראויה לכל דבר עכת"ד וסיים שם הט אזנך וקבל האמת שהחילוק מוכרח לדעת הרמב"ם ואין לנטות ממנו ימין ושמאל ע"כ:

ובזה יש ג"כ מקום לחלק מה שכתב בס' בני חייא במה שחידש לנו מרגניתא תותי' הרב הלבוש בא"ח סי' טו"ב היכא דיש ספק ספיקא חייב לברך ואין כאן חששא דלא תשא כגון אנדרוגינוס לברך על ציצית דהוה ספק א' אולי הוא זכר ואת"ל שהוא נקבה דלמא הלכה כר"ת דנשים ג"כ מברכות על מ"ע ובס' ל"ח חלק עליו כיון דיש כאן ספק ל"ת מה לי חד ספיקא מה לי ספק ספיקא וכתב הוא דמשמע מדברי הת"ה כשיטת הלבוש דהרי כתב מי שמסופק אם ספר לילה אחת או לא רשאי לספור בברכה דיש ספק ספיקא

חדא דילמא ספר ועוד אולי הלכה כאותן שיטות דכל לילה מצוה בפ"ע הוא ע"ש וא"כ הרי דגבי ספק ספיקא מברכין ולפי דברי הפ"ח אין הנדון דומה דשם גברא בר חיובא הוא וכיון דאיכא ספק ספיקא מברך משא"כ בנדון הלבוש דהספק הוא בעיקר המצוה ובאמת עיקר מחלוקת זה אי בס"ס רשאי לברך אפילו בדבר דרבנן יש לתלות בפלוגתא אי ספק ספיקא מותר מטעם רוב או לא ואין כאן מקומו להאריך ולא באתי אלא לעורר לב המעיין ועיין עוד בס' בני חייא בא"ח סימן ר"ז:

הלכה ג

שנאמר למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כו'. כן הוא במתניתין אמר ראב"ע ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות כו' כתב בחי' רשב"א בשם הראב"ד דגם רבנן מודים דצריך לקרות יציאת מצרים בלילה אלא דאין החיוב כ"א מדרבנן וראב"ע סובר דמה"ת מזכירין גם בלילה ולזה אמר עד שדרשה בן זומא מקרא דהוא מן התורה והביא ראיה לדבריו ע"ש. והוא ז"ל תמה עליו דאיך יפרנס לדבריו מה דאמר ראב"ע לא זכיתי שתאמר מאי נ"מ היה לו בזה כיון דעכ"פ הא מזכירין יציאת מצרים בלילה אי הוי מדרבנן או מן התורה. ונראה לענ"ד עפ"י מה דאמרינן בר"פ תפ"ה בפלוגתא דר"י ורבנן תפלת המנחה עד הערב ור"י אומר עד פלג וקיימ"ל דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד ופשטא דמילתא משמע דספק הלכה היא ועפי"ז נתקשה הרב בשו"ת שא"ר סימן טו"ב על הרמב"ם שפסק זמן הקרבת תמיד בכל יום וכן בהלכות ק"פ דבדיעבד כשר עד צ"ה אמאי הא ספיקא הוא ובשל תורה להחמיר ע"ש. ובאמת י"ל דלק"מ דהרי כתבו התוספות דף כ"ז ד"ה ת"ש כו' ובהאי דפלג המנחה נמי משום דעבד כמר כו' משמע דגם תנא דמתניתין הכי ס"ל ולכאורה קשה טובא א"כ למה תני רבי לפלוגתא דר"י ורבנן במס' ברכות לענין תפלה ולמה לא הביא פלוגתא זו במס' מגילה פ"ב גבי האי דתנן דבר שמצותו כל היום כו' הו"ל להביא פלוגתא דר"י ורבנן א"ו דקים ליה לתנא דקיי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים וכרבנן ועד צ"ה יום הוא לכל מילי וכל מצות של תורה שזמנם ביום אם עבר ולא עשה כל היום זמנו עד צ"ה וכן דבר שמצותו בלילה צריך להיות דוקא בלילה ממש ולא הביא רבי מחלוקת זה אלא לענין תפלה דהוא מדרבנן דאף לשיטת הסוברים דתפלה מן התורה הוא בפ"א ביום מיהו סגי באיזה זמן שיהיה ובדרבנן קיימ"ל דעבד כמר עבד ודעכ"ע וא"כ שפיר עולה פסקי הרמב"ם:

העולה מזה לענין הלכה בדבר דרבנן יוכל לסמוך על ר"י דאחר פלג המנחה כבר הוא לילה אבל בדבר שהוא מן התורה צ"ל בלילה ממש וכרבנן דעד צה"כ יום הוא וא"כ ביצ"מ לרבנן דאינו מחוייב כ"א מדרבנן אם כן רשאי לקרות לאחר פלג כדרך שמתפללין

ערבית אבל כיון דדרש בן זומא דהוי מן התורה אם כן אינו רשאי לקרותו כ"א בלילה ממש והמתפלל ערבית מבע"י צריך לקרות יציאת מצרים בלילה ושפיר אמר ראב"ע ומדייק בלשונו ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות פירוש בלילה ממש אחר צ"ה ושפיר מיושב פירוש הראב"ד ולישנא דמתניתין דייקא כוותיה:

שוב מצאתי ברבינו יונה בר"פ שכתב כדברי לחלק בדבר דאורייתא שצריך להיות אחר צ"ה דוקא ובדבר דרבנן יוכל לסמוך על ר"י לאחר פלג המנחה אלא שכתב שם דיש מפרשים כיון דלא נפיק אלא מדרשא דכל שפיר רשאי לקרותו אחר פלג וצ"ע עליו דהא מנ"ל ואף אם דעתו כן מ"מ הראב"ד חולק בזה וסובר אע"ג דמדרשא נפקא הוי כשל תורה ממש והדברים ברורים:

הלכה ד

הקורא ק"ש כו' אומר בלחש כו'. אע"ג דאמרינן בגמרא פסחים אר"א התקינו שיהו אומרים בקול רם מפני תרעומות המינין מ"מ עכשיו בזמנינו ליכא חששא דמינין כלל. ועיין בטור או"ח סימן א' במ"ש לומר עשרת הדברות בכל יום ובתבואות שור:

הלכה ז

כל המשנה ממטבע כו'. וכן הוא בהלכות ברכות פ"א הלכה ה' ובגמרא ברכות דף מ' ע"ב ת"ר כתנאי ראה פת ואמר כ"נ פת זו ב"ה שבראה יצא ר"י אומר כו' דברי ר"מ ר"י אומר כל המשנה ממטבע שט"ח בברכות ל"י י"ח א"כ רבינו פסק כר"י ולא כר"מ. ונראה דהא דאמרינן שם מנימין רעיא כריך רפתא ואמר בריך מריה דהאי פתא ואמר רב יצא היינו אליבא דר"מ אבל לר"י לא עדיף בריך מריה דהאי פתא מהא דאמר כמה נאה פת זו ברוך המקום שבראה דלא יצא אליבא דר' יהודה וכן הא דאמרינן פרק הרואה דף נ"ד ע"ב דא"ל בריך רחמנא דיהבך ניהלן ולא יהבך לעפרא ואמר להו ר"י דפטרתון יתי מלאודויי ר"י הוא תלמידיה דרב וכרב ס"ל הלכה כר"מ אבל לדידן דקיי"ל כר' יוסי באמת לא יצא ידי ברכת הגומל באמירת בריך רחמנא כו' וכן לא יצא באם אומר על הפת כמה נאה פת זו וכו' וכן באמת לא העתיק רבינו להלכה הך דאמר כמה נאה פת זו והך דבריך רחמנא דיהבך ניהלן ובטוש"ע או"ח סימן קס"ז שהעתיקו להך כמה נאה פת זו כו' ובסימן ריט"ו דבריך רחמנא דיהבך ניהלן הם לא העתיקו הך דכל המשנה ממטבע שט"ח ובזה סרה קושי' הרמ"ך שהביא הכ"מ מעל רבינו וצ"ע שלא העירו בזה מפרשי הטור והרמב"ם. והא דמקשה בגמרא מאי קמ"ל עיין בס' צל"ח שם:

הלכה ח

הקדים כו'. עיין בכ"מ ועיין בחי' רשב"א במתניתין בשחר מברך שתים לפניה וכו' דסובר דברכת אהבה רבה ואהבת עולם לא מיקרו ברכה הסמוכה והא דקרי לי' ברכה י"ל לפי מ"ש הב"ח בשם מהר"י פאלק דדבר זה שכל ברכה שאין בה שם ומלכות לא נאמרה כ"א בברכת פירות וברכת המצות אבל לא בברכת השבח והוכיח הדבר דהא בי"ח ברכות לא נזכר מלכות והכ"מ סובר כמ"ש התוספות דף מ' דאלהי אברהם היינו מלכות וכל ברכות שלאחריה מיקרו ברכות סמוכות וא"צ מלכות ודו"ק ועיין בתשובת רשב"א שנשאל ג"כ קושיית הכ"מ:

הלכה ט

אי זהו זמן ק"ש כו' עד חצי הלילה כו'. מתני' ריש ברכות וחכמים אומרים עד חצות כו'. עיין רבינו יונה די"מ דרבנן עבדו הרחקה אם לא קרא שוב לא יקרא עוד דיש כח ביד חכמים לעקור מ"ע מן התורה בשב וא"ת וי"מ דלא עבדו רבנן הרחקה כ"א לכתחילה ולפ"ז ר"ג דאמר עד עלות השחר סובר דלא עשו הרחקה כלל אפילו לכתחילה אבל לפי פירוש הא' א"כ י"ל דר"ג לא פליג כ"א משום דשמיע ליה לת"ק דסובר דעשו הרחקה גם בדיעבד והוא חולק בזה וסובר דבדיעבד זמנה עד שיעלה עמוד השחר אבל מודה ר"ג דלכתחילה לא יקרא אחר חצות משום הרחקה. ובזה פי' הב"ח הא דאמר בגמרא דף ח' ע"ב אמר ר"י א"ש הלכה כר"ג פי' דהרחקה אינו כ"א לכתחילה וזה הוא שיטת הרמב"ם דפסק ע"ח אע"ג דבגמרא אמר הלכה כר"ג והב"י דחק עצמו ליישב בסימן רל"ה ומביאו בתויו"ט. ועיין בגמרא בהא דאמר ור"ג מי קאמר ע"ח לפירוש הב"ח צע"ק:

והנה היה נראה בישוב דברי הרמב"ם דסובר כפירוש הב' דחכמים ור"ג פליגי אי עבדי הרחקה כלל ולמ"ד ק"ש דרבנן מסתבר טעמיה דר"ג ולמ"ד ק"ש מן התורה שורת הדין נותן למיעבד הרחקה לד"ת ומסתבר טעמייהו דרבנן וא"כ ר"י א"ש דאמר הלכה כר"ג אזיל לשיטתיה לפי מה דגרס הרי"ף והרא"ש ברכות דף כ"א ע"א אמר ר"י א"ש ספק קרא ק"ש כו' אינו חוזר וקורא משום דס"ל ק"ש מדרבנן משום הכי פסק כר"ג והרמב"ם דס"ל להלכה דק"ש מן התורה כמ"ש לעיל וא"כ מש"ה שבק דברי ר"י א"ש ופסק כחכמים דלמ"ד ק"ש מן התורה מסתבר כרבנן. אבל העיקר נראה לי כמ"ש הב"ח והחזיק בשיטת הי"מ דרבנן עבדו חיזוק אפילו בדיעבד דהכי משמע פשטא דברייתא דף ד' חכמים עשו סייג לדבריהם דמלת לדבריהם למ"ד ק"ש מן התורה קשה ולפ"ד י"מ ניחא דעשו סייג להרחקה דידהו אפילו לבטל המצוה:

הלכה יא

עד סוף שלש שעות כו'. עיין בש"ג י"א עד ולא עד בכלל ואע"ג דמשמע בירושלמי עד סוף שלש שעות ס"ל להי"א דבדאורייתא אמרינן לחומרא כדמשמע במס' נדה דף נ"ח ע"ב ואנן הא קיימ"ל כמ"ד ק"ש מן התורה ודעת הרמב"ם וכל הפוסקים דלפי מה שכתב הכ"מ בהלכה י"ג דזמן ק"ש מן התורה זמנה כל היום וזמן דשלש שעות אינו אלא מדרבנן א"כ שפיר י"ל דעד ועד בכלל:

הלכה יג

ומברך לפניה ולאחריה כל היום כו'. וי"א עד חצות. ומסקנת הש"ע או"ח סימן נ"ח כרבינו האי עד ד' שעות ודעת רבינו שכל היום זמנה מפני שסובר כמו שכתב הכ"מ דק"ש זמנה כל היום מן התורה כמו דדרשינן בשכבך כל זמן שבני אדם שוכבים כן ה"נ דרשינן ובקומך כ"ז שבני אדם עומדים והא דקשה ע"ז מהא דאמר בגמרא דף י"א א"כ נימא קרא בבוקר ובערב ומאי קושיא הא בוקר ודאי דלא הוי כל היום ע"ש, נלענ"ד דאדרבה משם ראייה לדברי הכ"מ דלכאורה קשה למה לא משני הגמרא הך קושיא על ב"ה אלא נראה דב"ש לטעמייהו דס"ל כר"א עד אשמורה ראשונה דר"א מתלמידי דב"ש וכמו שכתבו התוס' בפרק משילין בשם הירושלמי וא"כ דרשי בשכבך כל זמן שבני אדם הולכים לשכב א"כ גם ובקומך הכי משמע שפיר קאמר נימא קרא בבקר כו' וב"ה כחכמים ס"ל דדרשי כ"ז שבני אדם שוכבים וא"כ באמת מה"ט לא מצי למכתב בקר כקושיית מ"א. ועי' במ"ר דלאו דוקא קאמר לכתוב בקר וערב אלא יום ולילה ועי' ר"פ תמיד נשחט:

והוי יודע דענין השעות האלו האריכו האחרונים אי חשבינן להו שעות זמניות ורובם הסכימו כן כמ"ש הרע"ב והרמב"ם בפי' המשנה ריש ברכות דחשבינן לשעות זמניות וכ"ה עיקר לדינא ועיין בספר עטרת ראש הרחיב ביאור ובספר לחם שמים ראיתי שכתב וז"ל ואפשר עד שעה שמכה זוג המקשקש בזמנינו ט' רשאי עדיין לקרות הברכות ולא הפסיד הברכות אליבא דכ"ע. ונראה לתלות דבר זה במחלוקת הלבוש והמע"מ שהבאתי דבריהם בהלכה א' אי אמרינן במקום ס"ס ספק ברכה להחמיר שיברך ה"נ איכא ספק ספיקא דחשבינן לשעות זמניות או לא ואפילו את"ל דחשבינן לזמניות דילמא קיימ"ל כשיטת הסוברים עד חצות לא הפסיד הברכות וא"כ לפי מאי דמסיק בספר בני חייא לברך במקום שיש ספק ספיקא א"כ כל אדם רשאי לסמוך על זה שלא להפסיד הברכות:

פרק ב

הלכה א

הקורא כו' בפסוק ראשון כו' והשאר כו'. עיין בכ"מ מה שהקשה על רבינו הא אפילו למאי דהוי ס"ד למ"ד א"צ כוונה קורא להגיה לא יצא וכ"ש לדידן ע"ש מ"ש והיא הנותנת וקצת דוחק. ולי נראה דרבינו הכי מפרש גם להס"ד בשאר אפילו קורא להגיה ג"כ יצא דהנה דעת רבינו בהא דתני בברייתא שמע ישראל וגו' צריך כוונת הלב דברי ר"מ הך צריך פירושו דלא יצא אפילו בדיעבד ואין כן דעת הרשב"א בחידושו אלא פירושו דצריך היינו לכתחילה ורבינו דחק ליה לפרש דלא כהרשב"א משום דלשון הברייתא משמע הכי כיון דדריש להו מקראי. והנה הרשב"א הקשה בחידושיו מאי קשיא לתלמודא ש"מ מצות צ"כ דילמא מיירי מתני' בפסוק ראשון ולכ"ע צריך כוונה ותי' בדוחק ע"ש והר"ם ז"ל היה מפרש דס"ד דתלמודא כיון דלא ידע מהברייתא דר"מ ורבנן הגם דמצד הסברא פסוק ראשון ודאי דצריך כוונת הלב דהיא עיקר קבלת מלכות שמים אבל היה ס"ל דבדיעבד יצא וכמו דס"ל להרשב"א לפי האמת ומעתה שפיר קא קשיא ליה הא במתני' קתני אם כיון לבו יצא דמשמע מינה אם לא כיון לבו א"י אפילו בדיעבד ושפיר קאמר ש"מ מצות צ"כ דאל"כ אלא דבשאר מצות א"צ כוונה א"כ די לנו לומר בק"ש דלכתחילה בעי' מיהת כוונה אבל לא לעכב בדיעבד והגמרא משני דמש"ה קתני במתניתין לשון יצא דאיירי בקורא להגיה משא"כ אם קורא בתורה כדרכו באמת יצא בדיעבד וכ"ז בפסוק ראשון ובשאר אפילו להגיה יוצא בדיעבד דמזה לא איירי מתניתין אבל להמסקנא דידעו מברייתא דסובר הר"מ דפשטא דלישנא משמע אפילו בדיעבד כמ"ש וא"כ שפיר פירש רבינו דבפסוק ראשון אפילו בקורא בתורה כדרכו ג"כ לא יצא בדיעבד אבל בשאר אפילו קורא להגיה יצא כמו להס"ד וזה הפירוש נראה לי ברור בס"ד:

הלכה ב

בין רוכבין כו'. הכ"מ לא הראה לנו מקומו ונראה דלמד רבינו מהא דתניא בתוספתא והובא בגמרא ברכות דף ל' ת"ר היה רוכב על גבי החמור והגיע זמן תפלה כו' רבי אומר ב"כ וב"כ יושב במקומו ויתפלל ואם בתפלה מקילין כ"ש בק"ש:

בד"ה ואסור לקרות ק"ש כו'. סובר רבינו דמלת פרקדן סובל ב' פירושים על פניו ועל גבו וכן פירש בחידושי הרשב"א ורש"י שפירש שוכב על גבו ופניו למעלה עיין בסנהדרין דף מ"ה ע"א נהפך על לבו הופכו על מתניו פירש"י שהשוכב על פרקדן מגונה יותר א"כ דברי רש"י סותרין אהדדי ופני משה חילק בין אפרקיד ובין פרקדן

ועיין בשו"ת שבות יעקב חלק שני ואפשר דגם רש"י כדעת רבינו ס"ל דמלת פרקדן סובל ב' פירושים אלא דסובר רש"י דאיסור קריאת שמע אינו אלא בשוכב על גבו:

הלכה ג

והשאר קורא והוא מהלך. לכאורה שפת יתר הוא גם בתוספות דף י"ג ע"ב ד"ה על לבבך וכו' סיימו וכשיגיע לואהבת ילך לדרכו. ונראה דקמ"ל דל"ת הגם דמצד הדין א"צ לעמוד רק בפסוק ראשון מכל מקום לכתחילה הו"א דיעמוד עכ"פ עד על לבבך כמו שכתב הרא"ש משום שלא יהיה נראה כקורא עראי קמ"ל דליתא אלא דרשאי לילך לדרכו כנ"ל דלא כב"ח באו"ח סימן ס"ג שלמד ממה שסיים הרמב"ם והשאר דבא ללמדנו דמכאן ואילך אינו רשאי לעמוד דנראה כעושה כב"ש ולא נהירא:

הלכה ד

עיין בתוספות דף ט"ז ע"א ד"ה הא שחולק על הרמב"ם:

הלכה ו

בהשגת הראב"ד ורמיזא נמי במס' ברכות. היינו הא דתנן במתניתין דף ט"ז האומנין קורין בראש האילן כו' ופי' כשהן עסוקים במלאכתן והגיע זמן קריאת שמע קורין מיד כמו שפירש"י משמע אפילו ביש שהות מפסיקין:

הלכה ח

עיין בכ"מ מ"ש בשם הר"ר מנוח כו' לא שיקרא בלבו. פירוש דאם קרא בלבו לבד ולא הוציא בשפתיו הוי הרהור בעלמא ואנן קיימ"ל בדאורייתא הרהור לאו כד"ד כמו שכתב הרז"ה בסוגיא דהרהור כד"ד לדחות מי שרוצה לדמות פלוגתא דהרהור כד"ד לפלוגתא דר' יוסי ור"י אם לא השמיע לאזנו ע"ש, ובזה מתורץ דבירושלמי בפ"ב מקשה על הא דאמרינן הלכה כדברי שניהם להקל אמאי צ"ל הלכה דהא סתם לן תנא להקל מביאו בחידושי רשב"א ונראה דתלמודא דידן לא חש לקושיא זו דסד"א כיון דאנן קיי"ל הרהור לאו כד"ד א"כ אם לא השמיע לאזניו לא יצא קמ"ל כחילוקו של הרז"ה. כתב בכנה"ג א"ח סימן ס"ב וז"ל השומע ק"ש ולא קרא יצא י"ח הרא"ם ח"א סימן ע"א ובסימן מ"ב כתב בשם הר"ם אלשקר ז"ל שלא יצא ועיין בהשגת הראב"ד על בעל המאור בפ' הי' קורא הובא בס' תמים דעים סימן ר"ט וריא"ז כתב שאפילו הרהר בלבו יצא ע"כ:

הלכה יא

הקורא כו' בסדר הפסוקים. המעיין ברש"י דף י"ג ע"א ד"ה מדברים כו' פירש ולא למפרע כגון ובשעריך ביתך מזוזת דהיינו תיבות למפרע אבל הפסוקים לית לן בה. ונראה דע"כ לא כתב רש"י זאת אלא אליבא דרבי דדרש והיו בהווייתן יהיו ולמפרע נפקא ליה מן

ה' דהדברים ודי לנו לאוקמי קרא על התיבות שיקרא התיבות כסדרן מיהת אבל רבנן דדרשי והיו שלא יקרא למפרע דמשמע והיו הדברים הכתובים. בפרשה לקרותן כסדרן מודה רש"י לדינא דגם הפסוקים לא יקרא למפרע כדעת הרמב"ם וע"כ מוכח לומר כן דלמה נטר רש"י לפרש מלת למפרע אליבא דרבי ולא פירש מקודם בהא דאמרו רבנן והיו שלא יקרא למפרע א"ו כמ"ש:

קרא כו' משתקין אותו. ועיין בכ"מ מ"ש מה שאומרים בסליחות ב"פ שמע ישראל יש ללמדם שלא יאמרו וכן כתב בש"ע סימן ס"ב סעיף י"א וכתב המג"א אות ט' והב"ח כתב כיון שכל הקהל אומרים אותו ליכא קפידא ואשתמיטתי' גמרא פ"ד דסוכה שהיו אומרים אנו ליה וליה עינינו ופריך בגמרא והאמרינן האומר שמע שמע משתקין אותו והתם כולם היו אומרים אע"כ כו' ע"ש. ולי נראה דיפה כיון הב"ח דכתב זאת לשיטת הרי"ף והרמב"ם דבקרא הפסוקים לא הוי אלא מגונה ועיקר סברת מגונה היינו שנראה כמתלוצץ ויפה עולה סברת הב"ח דבצבור לא שייך מתלוצץ אבל מודה הב"ח באומר מלה מלה וכפלה דמשתקין היינו דהוי איסורא א"כ אין לחלק בין ציבור ליחיד ושם דמקשה הגמרא מן מלה מלה דמשתקין מקשה שפיר:

פרק ג

הלכה ה

מה שהקשה בכ"מ אמאי לא הזכיר רבינו שאסור לומר שלום בבית המרחץ עיין בספר לחם יהודה דטעם רבינו דלא קיימ"ל כהך סוגי' דשבת מדאיתא בסוטה דף יו"ד שמש שמו של הקב"ה ופריך א"מ לא ימחה אלא מעין שמו משמע דזה תליא בזה כל שהוא שמו לא ימחה וכיון דאשכחן בפ"ד דשבועות דלא מני שלום בהני שמות שאינם נמחקים משמע דס"ל דשלום אינו אלא כינוי ולא ס"ל לרבינו מה שכתוב בתוס' סוטה דתני ושייר ועיין פר"ח או"ח סימן פ"ה דהר"מ ס"ל דפירוש הברייתא שלום היינו דוקא בשם אבל שלום לחודא לית לן בה ועיין ברכי יוסף סימן פ"ד מש"כ בזה וצע"ג:

הלכה ז

עד שאם זרקה תתפרך. עיין כ"מ וכתב הר"ן שפירא בגליון אלפסי דהסברא היא כרש"י אלא דקשה אמאי פסק הרמב"ם לקולא ע"ש. ואפשר דס"ל דפלוגתתן אינו אלא בדרבנן דמדאורייתא כ"ע מודים כיון שקרמו פניה לא אסרה תורה וראיה לדבר דלא צריכין דב' אמוראי אליבא דרב דהא דאמר ר"י משמיה דרב צואה כיון שקרמו פניה שריא

מדאורייתא והא דאמר רבה בר"ה משמיה דאפילו כחרס אסור היינו מדרבנן ועפי"ז י"ל היטב פלוגתא דר"י ואביי וכיון דמדרבנן שפיר פסק הר"מ להקל:

הלכה ח

כמה ירחק כו' ד' אמות כו'. ומוכח בירושלמי פ"ד דעירובין הלכה א' דאמרינן שם מי שיש לו ד' אמות כשהוא נפנה נפנה מן הצד וכשהוא מתפלל מתפלל לוכסון שיהיה רחוק מן הצואה ד' אמות שבלוכסון הם ה' אמות וג' חומשין ולענין שבת נותנים לו ד"א הן ואלכסונן ש"מ שא"צ להרחיק ד"א ואלכסונן אלא ד"א ואפילו בלוכסון סגי ד' אמות ועיין שם בק"ע ד"ה מתפלל:

הלכה י

נתן רביעית מים כו'. עיין בכ"מ ועיין בשו"ת ח"צ סימן ק"ב דסובר דאם מי רגלים הוא פחות מרביעית סגי ברוב מים לבטל:

הלכה יב

ריח רע כו' מרחיק ד"א. בגמרא דף כ"ה ע"א פליגי ר"ה ור"ח ונראה דכ"ע מודים דמן התורה א"צ להרחיק כ"א ד' אמות ממקום הצואה דנפקא מוהיה מחניך קדוש כמ"ש בחידושי רשב"א וד"א של אדם מיקרי מחנהו אבל ד"א ממקום שכלה הריח אינו אלא הרחקה מדרבנן. ולפי"ז א"ל דגבי מי רגלים כ"ע מודים דא"צ להרחיק אלא ד"א ממקום מי רגלים גם עם הריח כיון דלא אסרה תורה אלא כנגד העמוד ובזה א"ל דדעת הש"ע כן שכתב בסימן ע"ח דאם נפלו מי רגלים בארץ צריך להרחיק ד' אמות ולא הזכיר ממקום שכלה הריח כמו בסימן ע"ט גבי צואה ודוחק לומר דמן הסתם אין במי רגלים סרחון יותר מד"א. ולדברינו יש לומר דגבי מר"ג מודה ר"ח. וכתב הסמ"ג דהלכה כר"ח הואיל ותניא כוותיה והקשה הא"ר בסימן פ"ט אמאי צריך לטעם זה הא בלא"ה הלכה כמחמיר כמו שפסק הוא גופי' בדין צואה על בשרו והוא נמי פלוגתא דר"ה ור"ח ולפמ"ש ל"ד דהתם בדאורייתא פליגי אזלינן לחומרא והכא בדרבנן פליגי דמה"ת כ"ע מודים וא"כ ה"א דאזלינן לקולא וצריכין לטעמא דת"כ וזה הוא טעם רבינו דפסק כר"ה וק"ל:

הלכה יד

היה קורא לא יניח ידו ע"פ כו'. בגמרא איכא תרי לישני ורבינו פסק כל"ב וצ"ע אם הולך במבואות ואם לא יקרא ק"ש יעבור הזמן אם מותר לסמוך על האי מ"ד להניח ידו על פיו ויקרא ואע"ג דקיימ"ל מי שברי לו שאינו יכול לעמוד על עצמו מלהפיח עד שיגמור ק"ש מוטב שיעבור זמן ק"ש כמבואר בש"ע סימן פ' והוא מתשובת הרא"ש ש"ה דהגוף אינו נקי משא"כ הכא דהגוף נקי וגם נראה דבהולך לא מקרי ד"א מחנהו דה"ט דמ"ד דמניח

ידו על פיו. והיה נראה לה"ר דמותר בכה"ג להניח ידו ע"פ מהא דאמרינן בגמרא דף כ"ד ע"ב אמר רבי מיישׁ בר בריה דריב"ל כו' וגי' הרא"ש ובה"ג משמיה דריב"ל ואם כן קשה הא ריב"ל סותר עצמו והא לעיל מיניה אמר ריב"ל מניח ידו על פיו וקורא קריאת שמע ולפ"ז יש לומר דהא דאמר מניח ידו ע"פ איירי בכה"ג אבל אם עדיין לא עבר זמן קריאת שמע בזה אייתי ראיה מקראי דצריך להפסיק וצ"ע לדינא:

הלכה יח

ואם היה ישן עם אשתו. עיין בכ"מ שהיה לו גי' התוספות וגי' רש"י מדחה התוספות חדא דאשתו לא מיקרי ב"ב ועוד כו'. ואפשר להליץ בעד רש"י דודאי מש"כ התוספות דלא מצינו אשתו מיקרי ב"ב צ"ע דמוכח במתניתין פ"ב דמעשרות מ"א דאשתו בכלל ב"ב ומצאתי שכבר הרגיש בה הפ"ח בלקוטיו וגם לפי מה דנראה שם מפירוש רש"י ד"ה ואם היה ישן במטה דהי' לפני רש"י הגי' בני ביתו ולא גרס בניו וכן העתיק בתוספות שם א"כ יש לומר דרש"י גם כן ס"ל דברייתא אחרת היא ובברייתא ראשונה דתני גם כן בניו א"כ שפיר י"ל דב"ב לאו היינו אשתו דאל"כ למה פרט בניו הלא המה ודאי בכללא דב"ב אלא ש"מ דלאגלויי אתי דב"ב דקתני הכא היינו אחרים אבל בברייתא שניי' דלא תני בניו כ"א בני ביתו ודאי גם אשתו בכלל בני ביתו ודו"ק:

פרק ד

הלכה א

לפיכך חתן כו'. עיין בר"מ פ"ו מהלכות סוכה הלכה ד' ובהמ"מ שם שכתב דיש מ"ש והוא שיהיה בענין שאם ישבו בסוכה יתבטל קצת מאותו מצוה ול"נ כן מדברי הגאונים ולא מדברי רבינו אלא בכל גווני פטורים כל זמן שעוסקים במצוה ודלא כמו שכתב הרמ"א באו"ח סימן ל"ח סעיף ח' וע"ש במג"א אות ט'. ונראה לענ"ד ראיה לדברי הרמב"ם דבגמרא ברכות דף י"א ע"א מקשה הגמרא מי לא עסקינן דקאזיל לדבר מצוה ומקשים המשכילים א"כ ל"ל קרא דהא מסברא ידעינן דהרי איצטריך קרא לפטורא ש"מ דסברא חיצונה הוא לחיובי ועי' בחידושי רשב"א שם. ולפי שיטת הרמב"ם י"ל דודאי הסברא חיצונה דאם אפשר לקיים שניהם דחייב ואם א"א אלא דצריך לטרוח סברא חיצונה דפטור א"כ קאמר שפיר הגמרא בלכתך בדרך ממעט עוסק במצוה גם באפשר לקיים שניהם דא"צ לטרוח דבא"א לקיים שניהם מסברא ידעינן דפטורים לפי"ז מקשה שפיר מנ"ל דאסור להורות נגד הסברא לקולא דילמא אתי להורות נגד הסברא לחומרא

דהיינו גם בצריך לטרוח דמסברא ה"א דפטורים קמ"ל קרא דחייב ומשני לכתוב רחמנא בשבת ובלכת כו' אע"כ דהקרא לפטורא וע"כ גם לאין צריך לטרוח וכדעת הרמב"ם ז"ל:

הלכה ג

פטור מקריאת שמע כו'. הנה לדעת רש"י הך פטור אם רוצה קורא ואין כן דעת התוספות אלא דאינו רשאי להחמיר והרא"ש הקשה על רש"י מהא דאמרינן בגמרא הכא חוץ לד' אמות אסור. וראיתי למופת הדור בספר ביאור מרדכי שכתב דרש"י מודה בק"ש דמשום כוונה הוא דאסר רשב"ג לחתן להחמיר ע"ע משום דמיחזי כיוהרא גם באונן אסור להחמיר ולפ"ז הא דקאמר חוץ לד' אמות אסור קאי על קריאת שמע ואליבא דרשב"ג ע"ש. וצ"ל לדבריו דרש"י פסק כרשב"ג דלא כהרי"ף והרמב"ם אלא כדעת הרא"ש וגם לענ"ד לולא דבריו הקדושים י"ל דגבי אונן מודה רשב"ג דלא חשדינן ליה שהוא עושה לשם יוהרא אלא להצדיק מעשיו:

וליישב קושיית הרא"ש על רש"י נראה לי דהנה הא דתנן ומן התפילין מקשה בירושלמי הא אפילו ביום ב' אסור להניח תפילין אלא בגין דתני דא תני דא כ"ה הגי' לפנינו שבירושלמי (ובחידושי רשב"א יראה שהיה לו גירסא אחרת) ונ"ל פירושו דהירושלמי לטעמיה אזיל דא"ל פירוש המתניתין דאינו רשאי דדריש מקראי למען תזכור את יום וכו' א"כ מש"ה תני תפילין בהדייהו להורות דכאן הוי דומיא דתפילין דמה בתפילין אינו רשאי להחמיר אף דכאן כן והא דלא תני בהדיא אינו רשאי משום סיפא דנושאי המטה דלא שייך רק לשון פטור ולשיטת רש"י ע"כ צ"ל הא כדאיתא והא כדאיתא דתפילין הוא לאיסורא א"כ מיושב קושיית הרא"ש הא דקאמר הגמרא חוץ לד' אמות אסור קאי על תפילין וגם בלא"ה לפי גי' דידן גרסינן חוץ לד' אמות פטור ובלתי ספק כן היה גי' רש"י ומה דדחיק ליה לרש"י לפרש דלא כהירושלמי יש לומר דמשמע ליה לרש"י דגמרא דידן חולק בזה מדמקשה שם בגמרא מוטל לפניו אין כו' ורמינהו כו' ולפי מאי דס"ד דמקשה דוקא מוטל לפניו קשה מ"ש מוטל לפניו מאין מ"ל ולפירש"י ניחא דמוטל לפניו א"א להסיר טרדותו משא"כ כשאין מוטל לפניו וע"ש בצל"ח ודו"ק:

הלכה ח

לא פשטה תקנה זו בכל ישראל כו'. עי' בכ"מ דלא בטלו לתקנה מש"ה חסידים ואנשי מעשה אשר להם כח נוהגין סלסול בעצמם וטובלים טבילת קרי ועיין בד"מ סימן פ"ח וכבר אמרו אשרי הנזהר בו ודורשי רשומות רמזו בקרא יראת ה' טהורה היינו כשהיא בטהרה עומדת לעד ולא ינתק קשר היראה. והנה ראיתי להעתיק פה מה שמצאתי בכ"י מגאון אחד מיוחד הרב מו"ה מהר"ם ה"ב שנדרש מאנשי מעשה הנוהגין בטבילת קרי

אם נמצא עליו דברים החוצצים וכן אם צריך לעיין קודם טבילה מדברים החוצצים ופלפל בחכמה והסכימה דעתו הרמה הואיל ואינו אלא מנהגא א"צ להקפיד ע"ז ואינו חוצץ דמעוט המקפיד אינו אלא מדרבנן ומביא ראיה לאיסור מהא דאמרינן יבמות דף מ"ה ע"ב ההוא דהוו קרו ליה בר ארמאה וקאמר ריב"ל מי לא טבל לקריו והנה בטבילת גרים אמרינן שם דף מ"ז דחוצץ כל דבר החוצץ בנדה וא"כ מה קאמר מי לא טבל לקריו הא לקרי אינו משגיח בדברים החוצצים ובטבילת גר לא מהני א"ו דגם לטבילת קרי מעכב כל דבר החוצץ בנדה שוב הביא שם מה שהקשה לו חכם אחד ע"ז דאכתי קשה הא ריב"ל גופא אמר בגמרא מאי טיבן של טובלי שחרין דדי בט' קבין א"כ איך אמר שם מי לא טבל לקריו הא לקרי לא צריך טבילה כלל. ולענ"ד דזה טעמא דהר"מ והרי"ף ז"ל דפירשו שם מי לא טבל לקריו כו' היינו כיון דחזינן דמקיימי מצות א"כ ודאי דטבלו כמשפט לשם גירות עיין ברמב"ם פי"ג מהל' א"ב ובטור יו"ד סימן רס"ח וב"י שם ומפאת קושיא זו היתה הוכחה לפירושם. ואפשר דגם דעת התוספות כן דלא הקשו שם רק אנדה דבזה לא מסתבר סברת הרמב"ם:

אכן המעיין בירושלמי ס"פ האומר הביאו בעל מ"ע פי"ג מה' א"ב יראה דכך היה מנהגן לטבול כל גר מקריו הואיל ומזוהם היה בזנות כדגרסינן שם אתיא דריב"ל כב"ק אין גר עד שיטבול לקריו מ"מ העלה שם להלן כיון דאינו אלא מנהגא א"צ לחוש לדברים החוצצים. וצ"ע בהא דאמרינן ר"ה דף י"ז חייב אדם לטהר את עצמו ברגל ופסקו הרמב"ם בסוף הלכות טומאת אוכלין דחיוב גמור הוא אלא שאין לוקה ועיין מל"מ הביא שיטת הפוסקים דמה"ת הוא. הגם דכתב הר"מ הטעם משום דעולין לרגל והלכתא למשיחא עכ"פ אנו עושין זכר וטובלין עצמינו יש לדון דצריך לדקדק מדברים החוצצים הגם דאמרינן בטבילת קרי דא"צ לדקדק ומהא דאמרינן ברכות דף כ"ב ע"ב דר"ח טבל במעלי יומא דפסחא להוציא רבים י"ח ולא טבל נפשיה מטהרת רגל משמע קצת דאינו אלא מצד מנהגא ולא מדינא א"כ דין אחד להם טבילת קרי וטבילת ערב הרגל דא"צ לדקדק על עניני חציצה לפי הסכמת הגאון הנ"ל וכן הסכים ג"כ הגאון מ"ו להלכה ועיין במס' יומא דף ל' ע"ב א"ל אביי לר"י לר"י דאמר סרך טבילה היא זו חוצץ או אינו חוצץ א"ל כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון וע"ש בתוספות ד"ה חוצץ משמע קצת דגם בטבילת קרי צריך לדקדק מדברים החוצצים וצ"ע: